

Can Dündar

**BENİM
GENÇLİĞİM**

CAN DÜNDAR

BENİM GENÇLİĞİM

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1.-12. basım: İmge Yayınları (1999-2008)
Can Yayınları'nda 1. basım: Temmuz 2012
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Cem Alpan

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1486-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

CAN DÜNDAR

BENİM GENÇLİĞİM

Can Dündar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Lüsyen, 2010

Canım Erdalım Sevgili Babacığım, 2011

Aşka Veda, 2012

Yağmurdan Sonra, 2012

Yârim Haziran, 2012

Uzaklar, 2012

Büyülü Fener, 2012

Savaşta Ne Yaptın Baba?, 2012

Yakamdaki Yüzler, 2012

Kırmızı Bisiklet, 2012

Yüzyılın Aşkları, 2012

CAN DÜNDAR, 16 Haziran 1961'de Ankara'da doğdu. 1982'de AÜ, SBF Basın-Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. 1986'da İngiltere'de London School of Journalism'ı bitirdi. 1988'de, ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde Siyaset Bilimi dalında yüksek lisansını tamamladı. 1996'da aynı bölümde doktora derecesi aldı. 1979 yılından beri gazetecilik, belgesel yapımcılığı, TV programcılığı yapıyor. 2001 yılından beri *Milliyet* gazetesinde köşe yazıları yazıyor. Kitapları: *Demirkırat* (M.A. Birand ve B. Çaplı'yla birlikte, 1991), *Sarı Zeybek* (1994), *12 Mart: İhtilalin Pençesinde Demokrasi*, (M.A. Birand ve B. Çaplı'yla birlikte, 1994), *Gölgelikler* (1995), *Hayata ve Siyasete Dair* (1995), *Yağmurdan Sonra* (1996), *Ergenekon* (Celal Kazdağlı'yla birlikte, 1997), *Yârim Haziran* (1998), *Benim Gençliğim* (1999), *Köy Enstitüleri* (2000), *Nereye?* (2001), *Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor: Salih Bozok'un Anıları* (2001), *Uzaklar* (2002), *Yükselen Bir Deniz* (2002), *Savaşta Ne Yaptın Baba?* (2003), *Bir Yaşam İksiri: Dr. Nejat F. Eczacıbaşı* (2003), *Mustafa Kemal Aramızda*, (Ülkem Özge Sevgiler'le birlikte, 2003), *Büyülü Fener* (2003), *Duvar* (Ege Dündar'la birlikte, 2003), *Yıldızlar* (2004), *Sedat Alp: İlk Türk Hititoloğun Yaşam Öyküsü*, (Fatma Sevinç'le birlikte, 2004), *Kırmızı Bisiklet* (2005), *Nâzım* (2005), *İlk Durak-İETT*, (Nebil Özgentürk'le birlikte, 2005), *Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç I.* (2006), *Yüzyılın Aşkları* (2006), *Karaoğlan*, (Rıdvan Akar'la birlikte, 2006), *İsmet Paşa*, (Bülent Çaplı'yla birlikte, 2006), *Yakamdaki Yüzler* (2007), *Ecevit ve Gizli Arşivi* (Rıdvan Akar'la birlikte, 2008), *Ben Böyle Veda Etmeliyim: İsmail Cem* (2008), *Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç II.* (2008), *Mustafa* (2009), *Anka Kuşu* (2009), *Lüsyen* (2010), *Canım Erdalım Sevgili Babacığım* (2011), *Aşka Veda* (2012).

İçindekiler

13. Baskıya Önsöz	13
I. BENİM GENÇLİĞİM	
Kendimin Popüler Tarihi	17
Bir Dayak Seansı	22
Geyik Muhabbeti	25
Yine O Eski Günlerde	29
Bu Horonu Bana Lütfeder misiniz?	32
“Hey” Gidi Günler	34
Tap-on Şarkılar	36
90’lar Partisi	38
Gençliğimizi Gazoz Korkusu Mahvetti	43
Ev	47
Bir Ayrılık Öyküsü	51
Sakıncalı Doktor	56
“Ben Ansiklopedi Satarken...”	59
Sosyalizmin Alfabetesi	62
Bir Özür Borcu	65
1979 Ajandası	68
Konur Sokak	71
Terbiye	73
Bir Rahatsızlığın Tarihçesi	75
“Ey Zaman Tanrısı! Acı Bize...”	77
II. BİZİM GENÇLERİMİZ	
Hayatın Çırakları	81

Otopsi	83
Ađıt	86
Farklı Olma Hakkı	89
Cehennemi Olmayan Gemiler	92
Manisa Davasında Bir Sessiz Tanık	94
İşkenceciye Mektup	97
Cinsel İşkence	100
Kızıldere'nin 40. Yılında Mahir'le... ..	103
Taylan	106
“Dedemi Neden Vurdular Anne?”	108
Barış Adlı Çocuklar	110
Güzel Ölümler	112
Vasiyet	115
“Biz Unuttuk Bağışlamayı”	118
Zulmün Bayrak Yarışı	121
X Kuşığı	124
Bir Uğursuz Miras	127
Türkiye 68'lilere Emanet	130
Türban, Peruk ve Sakal	133
Anneanne, Babaanne ve Ayrımcılık Üzerine	136
Tarihin Dönüşü	140
Berivan	143
İffet Teyze! N'olur Düş Artık Yakamızdan	146
Genç İntihar	149
Gençlerin Çılgılığı	151
Ateşin Çocukları	153
Canlı Bomba	156
Asmayalım, Besleyelim!	159
Sırat Köprüsüne Çıkarken	162
Gençlerin Dilindeki ÖSYM Şarkısı	165
Hamburgere Karşı Omuz Omuz	168
“Bir... İki... Üç... Daha Fazla Coca-Cola”	171
Tık-Genç	174
75. Yıl Hüznü	177
Sahipsiz 19 Mayıs İçin Öneriler	179

Mustafa Kemal	182
Atatürk Nasıl Bir Gençti	185
Buruşuk Siyaset	188
44 Yaşında Bir Başbakan	191
Gençler ve Dinozorlar Üzerine... ..	193
Hatırlıyor musun Sevgili?	196
Benim Üniversitelerim	198
Sokağı Özgür Bırak	201
Hopacılara Bir Tutam Saç	204
Davulcu, Zurnacı, Metalci	207
Vah Benim Üniversitem!	209
Gencim, Milliyetçiyim, Milletten Şikâyetçiyim	212
On Bir Bin Liranız Olsa	215
Kaf Dağı'na Yolculuk	218

13. Baskıya Önsöz

Son yıllarda Türkiye'nin dört bir yanında panellere, söyleşilere, konferanslara, imza günlerine gittim. Liselerde, üniversitelerde dersler verdim.

Gençlerle buluştum, dertleştirdim, söyleştirdim.

Bu kitapta yazılı gözlemlerin çoğunu oralardan derledim; yazdıklarını da yine oralarda gözleyip test ettim.

Karamsardı gençler, umutsuzdu.

Dünyaya ilgisiz değillerdi belki, deli kanlarının isyanıyla oluşmuş bir itirazları vardı; ama itiraz ettikleri şeye nasıl müdahale edeceklerini, onu nasıl değiştireceklerini bilmiyorlardı.

Baskı altında dağıtılmış, bir başına bırakılıp dayanışma duygularını yitirmişlerdi; yalnızlardı.

Daha da kötüsü geleceğe inançları yok olmuştu; ütopyasızlardı.

Kendileri doğmadan önce gerçekleşmiş bir(kaç) darbenin izlerini neredeyse genetik bir kusur gibi hücrelerinde taşıyorlardı.

Sistematik biçimde politikadan soğutulmuş, koyun yerine konulmuş, kendi bacaklarından asılacakları masalına inandırılmış, kandırılmışlardı.

12 Eylül sonrasında, XX. yüzyıl sonunu yeni yüzyıla bağlayan o 20 yıllık soğuk dönemeçte büyüyenler, XXI. asır için pek az ümit büyüttü.

Çocuklarını da, "Her koyun kendi bacağından asılır yavrum," masalıyla yetiştirdiler.

Böylece "koyun" imgesine alışmış ve tam da istendiği gibi her biri kendi bacağından asılmış bir neslimiz oldu.

Sevmedikleri okullarda, istemedikleri sınavlara hazırlanarak, tanımadıkları bölümlere girdiler.

Buna itiraz etmediler. Edenler, ağır bir şekilde cezalandırılırken ses etmediler. "Hayır!" diyen yaşlılarının yanına gitmediler.

Askerde, dağda karşı karşıya gelip birbirlerinin canına kıymaya zorlandıklarında bu kan selinin durdurulması için birlikte hareket etmediler.

"Benim gençliğim" in erken yaşlandığı bir beşik oldu XXI. yüzyıl...

Fark etmediler.

* * *

Son 10-12 yılın, yani yeni binyılın getirdikleriyle, onlara dair yazılarla yenilenip zenginleştirilen bu kitap, hem giderek uzaklaştığım kendi gençliğimin hem fikren uzaklaştığım ülkemin gençliğinin başından geçenleri hatırlatarak bu farkındalığa katkı sağlamaya çalışıyor.

“Beslenmeyip asılan”, Filistin askısına alınan, sigortasız çalıştırılan ya da “boşver, bu da geçer”e alıştırılan, sınıfta, sınavda, ekranda yarıştıran, ha bire eski kuşaklarla karşılaştırılan, kendi yolunu açamadıkça içe kapanan ya da öfkesini yanlış yerlerden çıkaran, “ölü kuşak” diye adlandırılan gençlere dair yazılar okuyacaksınız.

Belki hak verecek, belki kızacaksınız.

Ama umarım ki, XXI. asrın rahmine düşen yeni kuşaklar farklı olsun diye umacak, umutlanacaksınız.

Bütün bu tufana rağmen ayakta durmayı başaran her yaştan gençlere ve ümit bağladığımız yarını inşa edeceklere saygıyla...

CAN DÜNDAR
Haziran 2012

I

BENİM GENÇLİĞİM

Kendimin Popüler Tarihi

Tek çocuktum.

60'larda 6. ayın 16'sında saat 6'yı 56 geçe, 06 trafik kodlu şehirde doğdum. Bu "6'lar" hayat boyu peşimi bırakmadı.

Can Bartu'dan ad takmışlar; adımları ve tutacağım takımını seçme şansım olmadı.

Doğduğumda anayasa kabul edileli birkaç hafta olmuştu ve Menderes'in asılmasına birkaç ay vardı.

Anayasayı 10 yaşına gelmeden budadılar, 30'uma varmadan Menderes'in itibarını iade ettiler.

Daha göbek bağımın ucu kurumadan evin önünden akan boklu dere taşığından bütün zıbınlarımı sel aldı; çıplak doğdum denilir.

Annem, babam memurdu.

Annemin "daire"sinde, Facit hesap makineleriyle, DMO damgalı daktilolar arasında büyüdüm. Yandaki bina TUSLOG'du. Bir takım kızgın gençler üç günde bir gelip bağırır, çağırır, taşlardı. 68 kuşağıyla orada tanıştım.

Usluydum.

Sabah bir koltuğun üzerine bırakır, akşam gelip oradan alırlardı.

Utanılacak kadar normaldim. Hiçbir oyuncağımı kırmadım, zil çalıp kaçmadım, Ayşegül'lerimi yırtmadım. Sonradan onları oğlum tek tek yırttı.

Babamdan fiske yemedim; ama annem vurdu mu sesi gelirdi.

Ulus'ta, Santral Bebe'den giyinirdim. Beş yaşında, teyzem, beyaz puantiyeli kırmızı gömleğimin üzerine maşrapayla su dökünce ilk kez intiharını düşündüm. Sonra vazgeçtim.

* * *

Altı yaşında feci bir trafik kazası geçirdim. Bir minibüs takla- lar atarak geldi ve içinde bulunduğumuz Citroen'in üstüne çök- tü. Arabanın motoru dizlerime bindi, kafam ön cama geçti. Alnı- ma çizili yara, alın yazısı değil kaza kalıntısıdır.

Bir yaş günümde sünnet oldum. Sünnet davetiyemin üzerin- de, "baltasıyla bir adam ve kenarda bekleyen kedi" figürü vardı. "Maşallah" yazılı şapka giydim. Üç-beş arabalık konvoyla kısa bir Ankara turunun ardından Hacı Bayram'a gittik. Tören, Harita Müdürlüğü'nün bahçesindeydi; ama aksilik işte, haziran ortasında yağmur yağdı. Neyse ki top ve kol saati geldi de hediye, sevindim.

* * *

Yedi yaşında beni Cuyibar Hanım'a teslim ettiler. "Hazır ol!" dediler, hazır olmuştum zaten. Resmimi çektiler. İlk gün ağladım, zamanla alıştım.

O dönem yakama kırmızı bir kurdele iliştiirdiler:

Okumayı sökmüştüm; dikmek yıllarımı alacaktı.

İlk şiirleri halam fısıldadı kulağıma... Nâzım Hikmet'in Seçme- ler'ini getirip evde uluorta okumaya başladı.

Etraftaki tedirginlikten anladım bu işte bir terslik olduğunu... Az önce bir örneğini gördüğünüz devrik cümle alışkanlığım o za- man başladı.

Ailece toplanıldığında, günlerden pazartesi ise ayçekirdeğiyle Radyo Tiyatrosu dinlenir, "sair akşamlar" blum oynanırdı. Muhab- bet varsa mutlaka pikapta Neşet Ertaş olurdu. Eniştem ya bağla- masının "döş"ünü döve döve ve yanık yanık bozlak söyler ya da babamla muhtemel bir ayrılığa meydan okurcasına kenetlenerek halay çekerdi. Halay ekibinin üçüncü üyesi Terzi Ahmet eksilmiş- ti epey önce. Arada gece uzarsa rakıyı kapıp mezarlığa gittiklerini duyardım.

Zamanla Samanpazarı'ndan bana da bir bağlama aldık. Lakin okulda mandolin dersi vardı. Şu meşhur kültür ikilemiyle pek küçük yaşta tanışmış oldum. Evde bağlamayı mandolin gibi çal- makla, okulda mandolini bağlama gibi çalmakla suçlandım. Ara- besk hayatım böyle başladı.

O yaz dayım nişanlısından ayrıldı. Bir gün anneannemin Al-

tındağ'daki gecekondusunun bahçesindeki dut ağacının altına rakı sofrasını kurdu. Pikaba 45'lik bir plak yerleştirdi. "Bir Teselli Ver" çalmaya başladı. Otuz yıl sonra belgeselini yapacağım adamla o zaman tanıştım.

(Her iki anlamda da) iyi misket oynardım. Müselleste zayıftım, tumbada fena sayılmazdım. Bileklerim "laklak"tan çürük içindeydi.

Marmaraspur'da mevkiim liberoydu.

* * *

Kızlardan ürkerdim.

Mahallede Şadiye diye mavi gözlü, sarışın bir kız vardı. "Beni şad et, Şadiye," diye dalga geçerlerdi. "Şad et"menin ne demek olduğunu anladığımda Şadiyeler çoktan taşınmıştı bile...

Sezer Güvenirgil'e hastaydım. Koca bir defteri onun resimleriyle doldurmuştum. Cüneyt Arkın'a mektup yazıp resim istemedim; "Fahrettin Cüreklibatür" imzalı bir kart geldi. Yıkıldım.

Orduevinin açık hava sinemasında Jerry Lewis filmleri oynuyordu, Dışkapı'da Yılmaz Güney'in "erişte" Western'leri... Ben ikincileri seviyordum. Sevgili Öğretmenim'i Ankara Sineması'nda, Spartaküs'ü Büyük'te izlemiştim. İkisi de işhanı oldu şimdi...

* * *

Altmışların sonuna doğru bir gün, "Pal Sokağı"ndan bir arkadaşımın bizim evin yanındaki misafirhanenin camına burnumuzu dayayıp içeride ışıklar saçan bir kutu gördük. "Pilli Bebek" diye bir çocuk yürüyordu ekranda.... Şaşıp kaldık.

Birkaç sene sonra o ışıklı kutu bizim eve de geldi. Geldiği günün akşamı, Kebap 49'dan pide söylendi; özel bir durumla karşı karşıya olduğumuza hepten inandım.

Epeyce zaman sonra da ben, o ışıklı kutunun içine daldım.

Yıllar sonra oğlum, önce burnunu dayayıp camına bana baktı, sonra arkasına dolaşıp babasını aradı.

* * *

1973'te Muhsin Batur'un jetleri öyle bir uçtu ki tepemizden, ev yıkılıyor sandım... Meğer o hiçbir şeymiş. Bir yıl sonra Ayvalık'ta tatil yaptığımız kampta "savaş" alarmı verildi. Tanklar gelirken insanların arabalara doluşup nasıl kaçtığını gördüm. Ürktüm.

Doğan Kardeş'ten Hey dergisine, Neşet Ertaş'tan Demis Rousos'a geçmiştim. Kocabeyoğlu Pasajı'nın altından Cat Stevens plakları alırdım. Yıllar sonra onunla Yusuf İslam olarak tanışınca bale öğretmenim imam olmuş duygusuna kapılacaktım.

Bir süre "istekçilik" yaptım. "Camia"da namım yürüdü. Sonra "kızlar yazışalım mı" türünden yılışıklıklara bulaştım bir ara...

Yanıtlayanların çoğuyla yazıştık, bazılarıyla tanıştık.

* * *

Yüzüm sivilcelenmeye başlamıştı. Çoğu kuşaktaşım gibi ilk seks derslerini Arzu Okay'dan aldım. En iyi parçalar Kerem Sineması'ndaydı; ama Şevket Kazan diye bir adam ikide bir sinemayı bastırıp filmleri toplattırıyordu. Aradan çeyrek asır geçti; ben çoluk çocuğa karıştım, Arzu Okay, Fransa'da dükkân açtı; ama Şevket Kazan hâlâ adalet bakanıydı.

On beş yaşında "arkadaşlık teklif ettiğim kız" ("flört" sonradan geldi, "çıkılmak" ondan da sonra... "Yatmak" ağza bile alınmazdı) "Beni bir seks filmine götür," diye tutturdu. Başına bir şapka geçirip Sinema 70'e götürdüm. Gişede hemen fark ettiler. Yine de içeri buyur ettiler. Sinemada en az 100 adam vardı. Çocuk boyunlarımızı yere devirip onların arasından geçerek arkada bize gösterilen locaya kurulduk. Parça yoktu. "Danıştay kararıyla" İsveçli Bakire oynuyordu; ama başrol oyuncusunun Türkiyeli muadili hemen arkada olduğu için salondakiler perde yerine locayı izlemeyi tercih ettiler. Kasılıp kaldık.

Öpüşme, daha edepli bir filmde kısmet oldu. Yıldız Kenter'in genç kızıyla birlikte Yunan mezalimine karşı direnişini hikâye eden Kartal Yuvası adlı bir film vardı. Laf olsun diye gitmiştik. French kiss neymiş orada anladım.

İslandım.

Öptüğüm kız, peşimden bizim liseye yazıldı. Geceleri uzun mektuplar yazıp sabah oldu mu götürüp çantasına sıkıştırıyor-

dum. O da kendi yazdıklarını bana veriyordu. Eve teyp alınınca onakasetler doldurmaya başladım. Bugünkü Prestij Plak'tan daha seri üretim yapıyordum.

Bir fan kulüp kurmuştuk, şiir yarışmaları, köylere kitap kampanyası gibi "sosyal faaliyetler" yürütüyorduk. Bayramlarda Kızılay Postanesi'nin önünde bulduğumuzda, tebrik kartı tezgâhlarında burnu sümüklü çocuk kartları görmeye başlamıştık.

Genellikle fotoğrafın hemen altında, halamın yıllar önce gizliden gizliye kulağıma okuduğu şiirlerden birkaç mısra olurdu.

O çocuklara üzülür ama şiirleri severdik.

* * *

Sonra bir gün okulun ön camına bir Hergün gazetesi asıldı. Manşette, "Kızılar Kudurdu" yazıyordu. 1 Mayıs kana bulanmıştı. O günlerde, Atatürk büstünün altındaki, "Bağımsızlık benim karakterimdir," yazısı söküldü, yerine, "Komünizm görüldüğü yerde ezilmelidir," yazısı asıldı.

Gerisini hatırlamak bile istemiyorum.

Hayatımızın en güzel yıllarını aldılar elimizden...

Onları hiç affetmedim.

Bir Dayak Seansı

Dört-beş kişiydiler.

Okul çıkışında beni beklediklerini hissettim.

Birkaç yüz metre peşim sıra yürüdüktan sonra bir çıkmaz sokak başında önümü kestiler.

Çirkin yüzlerini ve parkalarını anımsıyorum. Biraz konuşmak istediklerini söylediler. Konuştukları dile yabancıydım.

İkisi koluma girdi. İki kişi de arkadan geliyordu.

Sağımdaki, “Sen çok güzel şiir okuyormuşsun,” dedi.

Anladım meseleyi. O günlerde bir grup arkadaş, bazı sosyal faaliyetler içindeydik. Tiyatro gezileri, şiir geceleri vs.

Oysa okuduğum lise “Bozkurtlar kalesi”ydi. Bu okuldan birinin “vatan haini” Nâzım’dan şiirler okunan gecelerde ne işi vardı?

“Gözlüğünü çıkar,” dediler. Çıkarıp cebime koyar koymaz havada yumruklar, tekmeler uçuşmaya başladı. Kendimi bir anda yerde buldum. Üzerimde tepiniyorlardı.

Bağırdım.

Okulun dağılış vakti, öğle saatleriydi.

Ama 1979 yılıydı. “Günler ölüm haberleriyle geliyordu.”

Herkes kör, herkes sağırdı.

Beş-on dakikalık dayak seansından sonra bunun ilk ihtar olduğunu, ikincide gözlük çıkarttıracak kadar nazik olmayacaklarını söylediler.

On sekiz yaşındaydım.

Sizin lise yıllarınıza ilişkin en unutulmaz anınız nedir bilmem ama ben ve benim gibi yüz binlerce genç için o yıllara ait anlatılabilecek en önemli anılar, bu türden dehşet anlarıydı.

Yıllar sonra, geçenlerde Hıncal Uluç'un bir yazısını okuyunca o anılar canlandı gözümde.

Türkeş'i anlatıyordu Hıncal Ağabey...

Meğer Başbuğ Türkeş, Hıncal Ağabey'in babasının silah arkadaşıymış. Bandırma'daki evlerinde cumartesigecelerirakısofrasında şiir sohbetleri düzenlerlermiş. Türkeş de davudi sesiyle Nâzım'dan şiirler okurmuş.

Evet... Şu bizim "vatan haini Nâzım"dan...

Hem de en çok "Kuvayı Milliye Destanı"nı severmiş Türkeş...

Hani şu dizelerle başlayan o ünlü destanı:

Dört nala gelip uzak Asya'dan
Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim

Hani şu Nâzım'ın, sosyalizmin ünlü ütopyasını dillendirdiği dizelerle bitirdiği o destanı:

Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine
Bu hasret bizim

Doğrusu bunu okuyunca içim burkuldu.

Hani bir şarkı dinler, ya da bir fotoğraf görür, çocukluğunuza gidersiniz ya; Türkeş'in bu hatırası da beni 70'lerin o kanlı sokaklarına götürdü.

Meğer ben Nâzım sevgim yüzünden bozkurtlarından dayak yerken Türkeş de benimle aynı hasreti paylaşır, evde eşine dostuna "Kuvayı Milliye"den dizeler okurmuş.

İnanamadım önce...

Telefon açıp Hıncal Ağabey'e soracaktım. Sonra bir de ne göreyim: Türkeş, MHP kongresinde kürsüye çıkıp aynı şiiri bağıra çağıra okumadı mı?

Gözlerim yaşardı. Bir çocukluk arkadaşımı görmüş gibi ağlamaklı oldum.

Bir ara gidip konuşmayı düşündüm:

"Başbuğum, keşke Nâzım sempatinizi o zaman açıklasaydınız da biz de boşa dayak yemeseydik..."

Ama vazgeçtim.

Çünkü Türk sağı yapısal ve ideolojik bir yenilenmeden, bir kan değişiminden geçiyordu. Ve ben eski dosyaları gereksiz yere kurcalamakla bu yepyeni oluşuma zarar verebilirdim.

“Neo Milliyetçilik” yepyeni değerler üzerinde filizlenirken, “Ne bu milliyetçilik?” diye sormanın âlemi yoktu pek.

Yerime oturdum ve Bozkurtlarla birlikte Türkeş’ten Nâzım’ı dinlemeye koyuldum.

Kulağımda “Kuvayı Milliye”den dizeler çınladı:

Günler ağır
Günler ölüm haberleriyle geliyor
En güzel günleri yaktık ellerimizle
Ve gözümüzde kaybettik ağlamayı
Ve bundan dolayı
Biz unuttuk bağışlamayı.

Geyik Muhabbeti

Berbat bir lisede okudum ben... Eğitimiyle değil, milliyetçiliğiyle övünen... Spor saatlerinde, üst sınıfları, sürüler halinde solcu liselere dayak atmaya götürürlerdi. Her ders, komünizm belasının işlendiği bir beyin yıkama seansıydı.

Matematikçi, Rusya'da mezalimin boyutlarını anlatarak başlardı derse...

Edebiyatçı, disipline uymayanları favorilerinden tutup havaya kaldırmasıyla ünlüydü.

Fizikçi, tipini beğenmediklerinin saçına yapışır, kafasını tahtaya çarpardı.

Tarihçinin yöntemi ise yukarıda birleştirttiği parmaklara cetselle vurmakta. En çok ondan nefret ederdim:

“Amentü Şerafettin...”

Cüsseli ve keldi. Ayakları en az 45 numaraydı ve elleri ayaklarından büyük gibiydi. Dönem başlar başlamaz ilk yaptığı iş, bütün sınıfa “Amentü” duası ezberletmek olmuştu. Sözlüye kalktığınızda sorulara geçmeden önce “Amentü”yü okumak zorundaydınız. Yazılıda kâğıdın başına “Amentü” yazılır, sonra sınava başlanırdı.

“Amentü Şerafettin” sınıfa girdiğinde, gür sesli bir talebenin kapıda durup, “Dikkat!” çekmesini ister, o sesle birlikte ve sert adımlarla içeri dalar, orta sıraların bulunduğu noktaya doğru ilerler ve hazır olda bekleyen talebeleri bir süre gururla süzdükten sonra, “Günaydın!” diye bağırdı. Ön sıradakiler, bu gür “günaydın”dan yayılan tükürükleri yüzlerinden temizleyemedi, “Sağ ol!” patlatır, ancak Şerafettin bu “sağ ol”un şiddetinden asla tatmin olmaz, ısrarla çatlatıncaya kadar sınıfı, “Sağ ol!” diye inletirdi.

Ders boyunca sıralar arasındaki koridorları turlayan Şerafettin'in kocaman adımlarını ve o belalı sopasını her daim ense kö-

kümüzde hissederek eski Türk boylarının şanlı zaferlerini dinler dururduk. Hep Türklerde aile terbiyesinden, iffetten, namustan, kahramanlıktan, yiğitlikten söz ederdi. Yazılılarda, üç kişi oturduğumuz sıralarda, kenardaki talebelerin, ortada kalana sırtını yarım dönmesinivetekbacağını sıradandışarı çıkarmasını isterdi. Başta, bunun kopyaya karşı bir önlem olduğunu zannettik. Ancak tek bacağını sıradan çıkarmış etekli kız öğrencilerin kürsüden nasıl görüldüğünü fark ettiğimizde, “Amentü Şerafettin”in tarih dışında da ilgi alanları olduğunu anlamış olduk.

Daha bu saplantıya ilişkin fısıldaşmalar bitmemişti ki iki arkadaşımız, müthiş bir haberle çıkageldi:

“Amentü Şerafettin”i, dayakçı fizikçiyle birlikte As’tan çıkarırken görmüşlerdi.

As, okulu asanların Zerrin Egeliler’i izlemek için seçtikleri sinemaydı.

Tabii haber okula belalı bir virüs gibi yayıldı; tuvaletlerden üreyip koridorlar aşarak sınıflarda duyuldu ve elbette kısa bir süre sonra öğretmenler odasına ulaştı.

Heyecan içinde tarih dersini beklemeye başladık.

Acaba Şerafettin ne yapacaktı?

“Dikkat!” sesiyle “dikkat” kesildik. O gün her zamankinden daha çatık kaşlıydı Şero... “Günaydın”ı, her zamankinden iki kat fazla tükürüklüydü. “Sağ ol”u beğenmemekte ısrar etti. Bir daha... bir daha... Gırtlığımızı yırtarcasına bağırıyor, yine de tatmin edemiyorduk.

Sonra amansız bir sözlüye başladı Şerafettin... Sınıfı adeta sorguya çekiyor, “Amentü”de takılanları hemen eliyor, mimiklerini beğenmediklerinin parmak uçlarına cetvelle vuruyor, Türklerin kocaman kırmızı oklarla dünyaya yayılışını onun gibi ağzını köpürterek anlatamayanlara sıfırı çakıp oturtuyordu. Bu Çin işkencesi bitince bize, “Bu bayrak, bu millet,” diye başlayan bir tirat attırıp milliyetçilikten, kutsal değerlerden, namustan, vatan sevgisinden söz etti uzun uzun... Sonra da kapıyı çarpıp çıktı.

Şero’yu As sefasında enselememizin bedelini, bir dönem tarih ikmalıyla ödedik.

Ama o deneyim, bana bir başka “tarihî” ders verdi:

Bayrağın, kirleri örtme gücünü keşfettim.

Örtülmesi gereken pislik ne kadar büyükse bayrak da o kadar büyütülüyordu.

Adeta en büyük bayrak, en pisin elindeydi.

“Bu geyik muhabbeti de nereden çıktı?” diye soracaksınız...

Ragıp Duran hakkındaki iddianameyi hazırlayan Savcı İsa Geyik’in fotoğrafını gördüm bir gazetede... Size yeminle söylüyorum; ağız, burun, alın, gözlükler... Aynı bizim “Amentü Şerafetin.” Bu kadar benzerlik olur.

Geyik, Ragıp’ın bir yazısını, örgüt propagandası saymış ve “ülkenin birlik ve bütünlüğü”nden, “vatanın bölünmezliği”nden filan dem vurup cezalandırılmasını istemişti.

Aynı Geyik, daha önce de Ahmet Altan’ın bir yazısından dolayı dava açmış ve söz konusu yazının “demokrasi, kardeşlik ve barış”tan söz eden bölümlerini görmezden gelerek yazarın “düşmanlık güttüğü”nü ileri sürmüştü. Mahkemeyi izlemeye gidenler, savcının düşmanca bakışlarını unutamıyordu.

Sonra bir gün müthiş bir haber patladı dinleyici sıralarında:

Vatan aşkını, memleket sevgisini, ülkenin bölünmez bütünlüğünü dilinden düşürmeyen Geyik hakkında, uyuşturucu kaçakçılarını para karşılığı serbest bıraktığı gerekçesiyle soruşturma başlatılmıştı. Geyik, iki hâkim arkadaşını da “ikna” ederek, Hollanda ve Türk polisinin ortak uyuşturucu operasyonunda yakalanan kaçakçıları salıvermişti. Adamlar olayın sevinciyle Hollanda’yı arayıp yüz bin dolarla üç milyon mark arası rüşvet verip yirttiklerini bildirmiş, ancak telefonu dinleyen Hollanda polisi, görüşme tutanaklarını Türkiye’ye yollayınca her şey ortaya çıkmıştı. Geyik, soruşturma sürecinde kendini nasıl savundu bilmem; ama herhalde, bayraktan, milletten, ülkenin bölünmez bütünlüğünden, vatan hainlerinin kendisini yıpratma çabalarından filan söz etmiştir.

Soruşturma sonucunda Savcı İsa Geyik ile hâkimler Uğur Çorumluoğlu ve Saim Ekinci önce başka yerlere sürüldü, sonra da meslekten ihraç edildi.

Lakin ne hikmetse Ahmet Altan ve Ragıp Duran’ın mahkûmiyetlerine yol açan Geyik hakkında rüşvet karşılığı kaçakçı salıvermekten herhangi bir dava açılmadı.

Devletin çeteleştğini, uyuşturucu kaçakçılarının yargıyı kontrol altına aldığını yazmak suç; lakin devleti çeteleştirmek, yargıyı uyuşturucu kaçakçılarının kontrolüne vermek suç değil.

Bir ülkede iddia makamı hakkında iddialar varsa suçlayanlar suçluysa ne yaparsınız?

Hiç!..

Hiçbir şey yapamazsınız.

Vatanı sevgileriyle uyuşturdukları için kimseyi yerinden kıpırdatamazsınız.

“Millet, bayrak, kitap,” diye diye rüşvet aldıkları, suç işledikçe milliyetçiliğe sığındıkları için üstlerine gidemezsiniz.

Asıl vatan hainliğinin, hukuku ayaklar altına alıp uyuşturucu kaçakçılarını rüşvet karşılığında salıvermek olduğunu söyleyemezsiniz.

Hemen şırıngalarını bir bayrağa dolayıp dikilirler karşınıza...

Bu ülke boşuna dünyanın en büyük bayrağını dikip Guinness Rekorlar Kitabı'na geçmedi.

Bunca pislği örtmeye daha küçüğü yetmiyor ki!..

Karamsardı gençler, umutsuzdu. Dünyaya ilgisiz değillerdi belki, deli kanlarının isyanıyla oluşmuş bir itirazları vardı; ama itiraz ettikleri şeye nasıl müdahale edeceklerini, onu nasıl değiştireceklerini bilmiyorlardı.

Baskı altında dağıtılmış, yapayalnız bırakılmışlardı. Daha da kötüsü geleceğe inançları yok olmuştu; ütopyasızlardı.

Can Dündar kendi gençliğine dair hüznü ya da eğlenceli anılardan yaşılanmış trajedilere uzanarak, bakış açısını genişlettikçe genişleterek adeta bu ülke gençliğinin bir röntgenini çekti *Benim Gençliğim*'de. "Hazır ol"la terbiye olan kuşakları, içinden tankların geçtiği hayatları, örgütlerin, partilerin ya da umut dolu bir idealin peşinde harap olan, kendi seçimlerini yaşayamamış, yaşamışsa da bedellerini ağır ödemiş nesilleri anlattı.

Günümüz gençliğine ayna oldu... Özgür üniversite ya da parasız eğitim istediği için geleceği elinden alınanları, piyasa ekonomisinin güdümü altında idealleriyle birlikte mutluluğundan da olanları, bir sınavla adeta sırat köprüsü üzerinde yürümeye zorlananları ve protesto eylemlerine internet üzerinden katılan kuşakları anlattı.

Kısacası sokaktan toplanıp götürülen gençlikten, sokağı elinden alınarak tenhalaşan bir hayata zorlanan gençliğe geçişin izini sürdürdü, Can Dündar; kendi geçmişinin dokunaklı çetelesini, günümüz gençliğinin sorunlarıyla bağlayarak bir çeşit "duygusal tarih" yazdı aslında.

Zaman denilen denizin ya da iktidarların sindirmeye çalıştığı gençliğimizin ayak izlerinin peşine düştü, hafızalarımızı tazeleyerek.

Bir umut, yeniden canlanmamız için...

Kapak resmi: ALEKS TİHOV

ISBN 978-975-07-1486-3

9 789750 714863